

ชื่อผลงาน การดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้าย แบบประคับประคอง (Palliative Care) “จากเชิงกรานสู่เชิงตะกอน”
ชื่อเจ้าของผลงาน นางนิตยา พิเศษศิลป์ พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ
หน่วยงาน หอผู้ป่วยกุมารเวชกรรม 1

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

หอผู้ป่วยกุมาร 1 ให้การดูแลทารกแรกคลอดที่รับไว้รักษา ในหออภิบาลทารกแรกคลอด (Neonatal intensive Care unit : NICU) จากสถิติ 3 ปีที่ผ่านมา ปี 2557, 2558, 2559 จำนวน 1,419, 1,417, 1,422 ราย ตามลำดับ ทารกอายุ 0-28 วัน เสียชีวิตในปี 2557, 2558, 2559 จำนวน 27, 35 และ 30 รายตามลำดับ ผู้ดูแลและญาติมีความหวังที่จะให้บุตรหลานของตนมีชีวิตรอด และมีสุขภาพแข็งแรงดังที่คาดหวัง แต่ในบางครั้งสถานการณ์ต่าง ๆ ที่หวังไว้ไม่เป็นไปตามที่หวัง ทำให้ญาติ ๆ มีความทุกข์ในขณะที่เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องก็ปฏิบัติเต็มกำลังความสามารถแล้ว แต่ไม่อาจยื้อชีวิตของผู้ป่วยได้

เพื่อให้การรักษาเยียวาทารกแรกคลอดจำนวนหนึ่ง ที่ไม่ตอบสนองต่อการรักษาหรือมีความพิการหรือคลอดก่อนกำหนดที่ไม่สามารถมีชีวิตอยู่ได้ แม้จะให้การรักษาอย่างเต็มที่หรือใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ก็ตาม ซึ่งจัดว่าเป็นผู้ป่วยวิกฤตระยะสุดท้าย การรักษาที่เน้นมิติทางด้านร่างกาย หวังให้ชีวิตรอดเป็นหลัก กลายเป็นการยืดความตายก่อให้เกิดความทุกข์ทรมานต่อทารก และทำให้เกิดความทุกข์ต่อครอบครัว ตลอดจนทีมผู้ดูแล ดังนั้นเพื่อให้ทารกเหล่านี้มีชีวิตที่เหลืออยู่อย่างมีคุณภาพ ไม่ทุกข์ทรมานจากอาการรบกวน ได้รับการดูแลแบบประคับประคองครอบคลุมองค์รวมทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และจิตวิญญาณโดยที่บิดามารดาและครอบครัวมีส่วนร่วม ในการดูแลบรรเทาความเจ็บปวด ความทุกข์ทรมานทั้งด้านร่างกาย ด้านจิตใจ และจิตวิญญาณ บิดามารดาและครอบครัวสามารถปรับตัวได้รวมทั้งได้รับการดูแลทางด้านจิตใจ อารมณ์ความรู้สึก ส่วนทารกแรกคลอดดังกล่าวซึ่งอยู่ในวาระสุดท้ายของชีวิต สามารถดำรงและเสียชีวิตอย่างสมศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์

วัตถุประสงค์

- ๑) เพื่อให้ผู้ป่วยได้รับการดูแลครอบคลุมองค์รวม
- ๒) ผู้ป่วยมีคุณภาพชีวิตที่ดีอย่างเหมาะสม

เป้าหมาย

- ๑) เติงปริมาณ: ผู้ป่วยได้รับความช่วยเหลือตามโครงการร้อยละ ๑๐๐
- ๒) เติงคุณภาพ: ผู้ป่วยได้รับการดูแลแบบประคับประคอง ครอบคลุมองค์รวม

การใช้หลักฐานเชิงประจักษ์

ใช้แนวคิดPDCA (Plan-Do-Check-Act) ซึ่งเป็นแนวคิดพื้นฐานในการพัฒนาประสิทธิภาพและคุณภาพการดำเนินงาน ซึ่งประกอบด้วย ๔ ขั้นตอน คือ วางแผน - ปฏิบัติ - ตรวจสอบ-ปรับปรุง ซึ่ง PDCA เป็นวงล้อที่ดำเนินกิจกรรมอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ย่อมส่งผลให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพและมีคุณภาพเพิ่มขึ้น

วิธีดำเนินการ ดำเนินการในผู้ป่วยทารกแรกคลอดที่อยู่ในระยะสุดท้ายของชีวิตจำนวน ๒๑๐ รายระยะเวลาดำเนินการ ต.ค.๕๘ -ก.ย. ๕๙ ประกอบด้วย ๔ ขั้นตอน

๑)Plan ขั้นตอนการวางแผนงานโดยศึกษา,จัดทำเอกสารแนวทางในการดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้ายแบบประคับประคอง (Palliativecare)ประชาสัมพันธ์และวางแผนดำเนินการตามโครงการการดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้ายแบบประคับประคอง (Palliativecare)ในทารกแรกคลอดที่อยู่ในระยะสุดท้ายของชีวิต หอผู้ป่วยกุมารเวชกรรม ๑

๒)Do ขั้นการดำเนินงาน โดยประชุมชี้แจงการใช้แนวทางการดูแลทารกแรกคลอดที่อยู่ในระยะสุดท้ายของชีวิตกำหนดผู้รับผิดชอบและดำเนินการ

๓)Check การสรุป ตรวจสอบการประเมินโครงการรวมทั้งวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินการชี้แจงผลการดำเนินงานให้ทีมรับทราบในเวทีประชุมประจำเดือน รับฟังข้อเสนอแนะต่างๆ

๔)Act ปรับปรุงและพัฒนา โดยปรับปรุงตามผลการประเมิน

ผลการดำเนินการ

ผู้ป่วยทารกแรกคลอดวิกฤตจำนวน ๒๔๓ ราย สมัครเข้าร่วมโครงการ๒๑๐ ราย ติดตามและประเมินผลโดยวัดความพึงพอใจของบิดามารดา ผลลัพธ์: ความพึงพอใจคิดเป็นร้อยละ ๘๖% (เป้าหมาย ๘๐%)

การนำไปใช้

ใช้เป็นแนวทางในการดูแลผู้ป่วยทารกแรกคลอดในวาระสุดท้ายของชีวิต

บทเรียนที่ได้รับ

จากการดำเนินโครงการ พบว่า การดูแลทารกแรกคลอดในวาระสุดท้ายของชีวิตการดูแลที่ดีที่สุด คือ การดูแลประหนึ่งว่าทารกเหล่านี้เป็นบุตรหลานที่เรารัก การดูแลที่ถูกต้องก็จะเกิดขึ้นเอง การดูแลด้วยความเมตตา จะเป็นจุดเริ่มต้นของการดูแลแบบองค์รวมความร่วมมือของทีมงาน รวมทั้งการสนับสนุนจากผู้บริหาร คือ ปัจจัยที่สำคัญในการพัฒนาการดูแลทารกเหล่านี้

ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

1. ต้องมีความสนุกสนานกับงานที่ทำ และการสนับสนุนจากองค์กรพร้อมด้วยทีมงาน
2. มีความพยายามตั้งใจ ในการทำงานโดยยอมรับสภาพที่จะเกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็บบวกหรือลบ
3. สร้างความเชื่อมั่นในตนเอง กล้าคิดกล้าทำ
4. มีความคิดสร้างสรรค์
5. ต้องพร้อมรับสถานการณ์ต่างๆ
6. พยายามคิดบวกไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค
7. มีกฎระเบียบในการปฏิบัติ
8. มีความซื่อสัตย์
9. ต้องกล้าเผชิญกับปัญหาที่เกิดขึ้น
10. มีการติดต่อสื่อสารถ่ายทอดได้อย่างถูกต้อง